

УДК377.36:78](477.64)“19/20”(045)  
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.1/32.214471>

**Євген КЕМЕНЧЕДЖИ,**  
[orcid.org/0000-0001-9672-4086](https://orcid.org/0000-0001-9672-4086)

аспірант  
Харківської державної академії культури  
(Харків, Україна) [kemen2006@ukr.net](mailto:kemen2006@ukr.net)

## ЗАПОРІЗЬКЕ МУЗИЧНЕ УЧИЛИЩЕ В МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРИ XX – ПОЧАТКУ XXI СТ.: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

Статтю присвячено висвітленню історичного шляху та творчого професійного доробку Запорізького музичного училища імені П. І. Майбороди в контексті розвитку регіонального музичного мистецтва Запоріжжя XX – початку XXI ст.

Висвітлено історіографію вивчення поставленої проблеми, надано стислий аналіз останніх досліджень і публікацій за темою статті. Підкреслено наукову новизну роботи, у якій вперше розкрито історію ЗМУ та мистецькі здобутки викладачів і студентів цього навчального закладу, а також творчі досягнення відомих музикантів – його колишніх випускників.

Метою статті є загальна характеристика творчої діяльності викладачів і мистецьких колективів Запорізького музичного училища імені П. І. Майбороди та виявлення історичного значення цього закладу у розвитку професійного музичного мистецтва Запорізького регіону й України в культурному просторі XX – початку XXI ст.

Запропоновано авторську періодизацію історичного процесу формування професійного музичного мистецтва регіону.

У статті висвітлюється історичний процес багаторазового змінення статусу й офіційної назви закладу. Розглядаються особливості та шляхи творчого формування викладацького колективу училища. Надаються стислі творчі портрети музикантів – провідних педагогів ЗМУ та їхніх кращих вихованців. Окреслюються основні напрями професійної музично-педагогічної та виконавської роботи Запорізького музичного училища на різних етапах його функціонування у минулому та в сучасності. Надано загальну характеристику концертно-виконавської діяльності багатьох мистецьких колективів, які працюють на базі ЗМУ ім. П. І. Майбороди. Серед них – хор «Запоріжжя», духовий оркестр, оркестр народних інструментів, камерний оркестр «Концертно», дует баяністів, викладацький квартет «Джерело», камерний ансамбль «Містерія», студентський вокальний ансамбль «Viva del Canto» тощо.

Визначено високий професіоналізм музикантів – випускників Запорізького музичного училища, серед яких є відомі концертні виконавці, композитори, керівники творчих колективів, викладачі музичних навчальних закладів різного рівня. Чимало з них мають почесні звання заслужених і народних артистів, заслужених діячів мистецтва, заслужених робітників культури. Творчі здобутки багатьох митців – колишніх вихованців ЗМУ, котрі гідно репрезентують творчі досягнення Запорізького регіону, – широко визнані далеко за межами України.

**Ключові слова:** Запорізьке музичне училище, Запоріжжя, музична регіоналістика, музичне мистецтво, музично-педагогічна діяльність, мистецькі колективи, виконавська діяльність, композиторська творчість.

**Ievgen KEMENCHEDZHY,**  
[orcid.org/0000-0001-9672-4086](https://orcid.org/0000-0001-9672-4086)  
Postgraduate Student  
Kharkiv State Academy of Culture  
(Kharkiv, Ukraine) [kemen2006@ukr.net](mailto:kemen2006@ukr.net)

## ZAPORIZHIA MUSIC SCHOOL IN THE ART SPACE XX – EARLY XXI CENTURIES: BACKGROUND AND OUR TIME

This article is dedicated to the description of a historical path and creative professional achievements of Zaporizhia Music School named after P. I. Maiboroda in the context of the development of regional musical art of Zaporizhia in the XX – early XXI centuries.

The historiography of studying the accurate issue is described, a concise analysis of recent research and publications on the topic of the article is presented. The scientific novelty of this study is emphasized, which for the first time reveals the history of ZMS and the artistic achievements of teachers and students of this educational institution, as well as the creative achievements of famous musicians – its former graduates.

The purpose of this study is to present general characteristics of the creative activities of teachers and art collectives of Zaporizhia Music School named after P. I. Maiboroda and detection of the historical significance of this institution in the development of professional music art of Zaporizhia region and Ukraine in the cultural space of XX – early XXI centuries.

*The author's periodization of the historical process of professional musical art formation in the region is offered. The historical process of multiple changes in the status and official name of this institution is covered. The study presents features and ways of creative formation of the teaching staff in the school. The brief creative portraits of musicians – leading teachers of ZMS and their best pupils are included. This paper reports on main directions of professional musical-pedagogical and performing activities of Zaporizhia Music School at different stages of its functioning in the past and in the present.*

*The general characteristic of concert-performing activities of many art collectives working in ZMU named after P. I. Maiboroda is given.*

*Among them are the “Zaporizhia” Choir; brass band, folk instruments orchestra, “Concertino” Chamber Orchestra, accordion duo, teaching quartet “Dzherelo”, Chamber Ensemble “Mysteryia”, “Viva del Canto” Student Vocal Ensemble, etc.*

*The study reveals the explicit professionalism of musicians – graduates of Zaporizhia Music School, among which there are well-known concert performers, composers, leaders of creative groups, teachers of music schools of different levels, etc. Many of them have titles of honor, such as Honored and People's Artists, Honored Artists of Art, Honored Workers of Culture.*

*The creative achievements of many artists – former pupils of the ZMS who worthily represent the creative achievements of Zaporizhia region – have gained wide recognition far beyond Ukrainian borders.*

**Key words:** *Zaporizhia Music School, Zaporizhia, musical regional science, musical art, musical-pedagogical activities, art collectives, performing activities, composer's activities.*

**Постановка проблеми.** Професійна музична традиція Запорізького краю, будучи відносно молодим явищем, нині має суттєві здобутки. Процес історичної еволюції професійного музичного мистецтва регіону, на нашу думку, складається із трьох основних етапів: 1) початкового періоду становлення та первинного розвитку (20–50-ті рр. ХХ ст.); 2) періоду формування системи музичних культурно-мистецьких установ на Запоріжжі (60–80-ті рр. ХХ ст.), яка функціонує й нині; 3) сучасного періоду фахової стабілізації та виходу на міжнародний рівень (90-ті рр. ХХ – поч. ХХІ ст.). Одним із провідних мистецьких закладів Запоріжжя (поряд із Запорізькою обласною філармонією, Музично-драматичним театром імені В. Г. Магара тощо) є Запорізьке музичне училище, яке відіграє особливу роль у професіоналізації музичного життя регіону.

Актуальність теми статті зумовлена важливою історичною роллю Запорізького музичного училища у розвитку музичного мистецтва та культури краю, значущістю мистецьких і музично-педагогічних здобутків викладачів і випускників цього навчального закладу, а також фактичною невивченістю цієї проблематики в українській музикології.

**Аналіз досліджень.** Одним із найважливіших напрямів сучасного мистецтвознавства є музична регіоналістика, яка в останні десятиріччя особливо актуальна у вітчизняній науковій думці. Увагу науковців привертає музичне мистецтво різних регіонів і міст України (Києва, Львова, Харкова, Одеси, Сум, Полтави тощо), вивченню історії становлення й розвитку, специфіки функціонування котрих присвячена значна кількість музикознавчих розвідок. Так, зокрема, розвиток культури Західної України (Волині, Галичини,

Закарпаття) досліджується у численних працях багатьох науковців, таких як М. Загайкевич, С. Павлишин, Ю. Булка, Л. Ханік, М. Білинська, Й. Волинський, Я. Колодій, Л. Мазепа, Л. Кияновська, М. Черепанін, музичне мистецтво західних регіонів – у роботах Н. Костюк, Т. Росул, Р. Дудик, О. Поповича, П. Шиманського та ін.; історія музичної культури Харківщини – О. Конової, В. Кравець, В. Богданова та ін., музична культура Наддніпрянської України – у дослідженні М. Ржевської. Проблематика, пов'язана з історією та регіональною специфікою музичної культури та мистецтва Запорізького краю, віддзеркалена насамперед у багатогранних фундаментальних наукових працях Т. Мартинюк. Серед нечисленних досліджень, присвячених тим чи іншим аспектам функціонування музичного мистецтва Запоріжжя, назовемо мистецтвознавчо-культурологічні розвідки О. Антоненка, Д. Шкаленко, О. Беженарь, С. Грушкиної; спогади М. Давидова про роботу народного відділення Запорізького музичного училища тощо. Втім, історичний шлях і сучасне функціонування Запорізького музичного училища у загальному контексті розвитку музичного мистецтва Запоріжжя досі є малодослідженими та потребують ретельного вивчення. Саме цим зумовлено наукову новизну пропонованої статті, яка є фактично першою науковою розвідкою, присвяченою висвітленню й узагальненню цієї проблематики.

**Мета статті** – охарактеризувати творчу діяльність викладачів і мистецьких колективів Запорізького музичного училища імені П. І. Майбороди та виявити значення цього закладу у розвитку професійного музичного мистецтва Запорізького регіону й України.

**Виклад основного матеріалу.** Місто Запоріжжя отримало своє сучасне ім'я у 1921 р. (доти воно мало назву Олександрівськ). Стрімкий розвиток Запоріжжя та перетворення його на обласний центр було значною мірою зумовлено історичним рішенням «Про Дніпробуд», прийнятим на Всеукраїнській конференції КП(б)У, що проходила у Харкові з 17 по 21 жовтня 1926 р. Протягом року план будівництва Запорізького індустріального комплексу було затверджено відповідними органами й розпочато грандіозне для тієї доби будівництво, яке набуло всесоюзного значення. Внаслідок зведення ДніпроГЕСу населення міста упродовж наступного десятиліття збільшилося більш ніж у шість разів (з 56 до 288 тис.), до регіону на забудову міста було направлено кращих фахівців різних професій. Формування індустріального комплексу міста сприяло бурхливому розвитку соціальних інституцій, в т. ч. й культурно-мистецьких установ.

Цей процес був перерваний війною, що принесла регіону тяжку руйнацію. Наслідки фашистської агресії були катастрофічними, новий обласний центр було майже знищено, тож у другій половині 40-х і протягом 50-х рр. ХХ ст. народне господарство УРСР довелося відновлювати майже заново. У післявоєнні роки на Запоріжжі поряд із відбудовою економіки та соціального сектору активно відновлюється культурно-мистецька сфера, у якій важливе місце посідає діяльність Запорізького музичного училища.

Засноване у 1926 р., Запорізьке музичне училище (далі – ЗМУ) із другої половини ХХ ст. і дотепер відіграє значну роль у розвитку та професіоналізації музичного мистецтва краю. Сьогодні Запорізьке музичне училище має статус вищого навчального закладу I рівня акредитації, готуючи фахівців за кваліфікацією «молодший спеціаліст». Протягом усього свого існування цей заклад виховує студентів, більшість яких надалі стають професійними музикантами – виконавцями, музикознавцями, композиторами, викладачами музичних шкіл.

Упродовж більш ніж 90-річної історії ЗМУ назва зазначеної установи неодноразово змінювалася. Так, у 1926 р. при створенні навчального закладу його було відкрито як музпрофшколу. 1 жовтня 1930 р. ця школа була реорганізована у Запорізький музичний технікум, було впроваджено спеціальну підготовку фахівців – викладачів музичного виховання у трудових школах і керівників хору й оркестру народних інструментів. У перший рік функціонування закладу на навчання у ньому було зараховано 80 студентів.

Упродовж 1930-х рр. спостерігалось професійне зростання вихованців Запорізького музичного технікуму. Свідченням цього може слугувати, зокрема, той факт, що, за свідченнями місцевої преси, саме з учнів і випускників цього навчального закладу було сформовано перший місцевий симфонічний оркестр під керівництвом О. С. Пресича (на жаль, документальних доказів цього не збереглося, оскільки довоєнний архів музичного технікуму з об'єктивних причин було втрачено).

Друга світова війна, що з 1941 по 1944 рр. відбувалася на території України, та її тяжкі наслідки на довгий час (понад 17 років) призупинили роботу музичного навчального закладу.

Його роботу в Запорізькому регіоні було відновлено лише 1 вересня 1958 р. – вже у статусі Музичного училища. Саме цей день вважається датою другого народження цього закладу. Навчальний процес у Запорізькому музичному училищі відбувався у будівлі Першої музичної школи. Це було досить незручно, у зв'язку з чим постало питання щодо отримання училищем іншого приміщення. Водночас виявилось, що у будівлі профтехучилища на Правому березі Дніпра, де один поверх займала філія Другої музичної школи, є 22 вільні класи. Тож виникла ідея переїзду училища, здійснена на початку 1959 р. Директором Музичного училища було призначено М. Г. Тищенко.

Тоді у Запоріжжі працювало лише дві музичні школи: перша – у старій частині міста, друга – у новій (на вул. Сталеварів), що не задовольняло музичні потреби достатньо великого обласного центру. Саме тому одразу після першого випуску вихованців Музичного училища на базі студії педагогічної практики при навчальному закладі було засновано музичну школу № 3. Щороку місто поповнювалося молодими фахівцями – випускниками училища, що надало можливості надалі створювати нові ДМШ (№ 4, № 5, № 6).

Попри конкуренцію з більш сталими подібними закладами країни, Запорізьке музичне училище стрімко розвивалося. Було відкрито заочне та вечірнє відділення, завдяки чому дорослі люди, котрі працювали, отримали можливість одержати фахову музичну освіту. У 1967 р. Училище отримало від держави нову спеціалізовану будівлю у центрі міста (проект якої розроблявся згідно зі специфікою професійної підготовки) та гуртожиток поряд із нею. Тож у закладі є великий зал на 600 місць, малий і конференційний зали, спеціальні кабінети, що відповідають акустичним стандартам; здійснено оновлення інструментарію, впроваджено музичну майстерню тощо. Усе це створює сприятливі умови для виховання музикантів-фахівців.

Із 1989 р. Запорізьке музичне училище носить ім'я Платона Іларіоновича Майбороди. У 2009 р. воно отримало назву «Комунальний заклад Запорізьке музичне училище імені П. І. Майбороди Запорізької обласної ради». Втім, нині училище рішенням Запорізької обласної ради знов змінило юридичну назву, яка тепер звучить так: комунальний заклад «Запорізький фаховий музичний коледж імені П. І. Майбороди» Запорізької обласної ради.

За довгі роки свого функціонування Запорізьке музичне училище завдяки плідній колективній праці викладацького й адміністративного складу виховало ціле сузір'я музикантів-фахівців. Педагогічний склад училища почав формуватися наприкінці 50-х та у 60-ті рр. з числа кращих випускників консерваторій України (Київської, Харківської, Одеської, Львівської, пізніше – Донецького музично-педагогічного інституту) та інших республік СРСР.

Так, у зазначений період у Запоріжжі працювали досвідчений викладач вокалу Володимир Сергійович Диков і його дружина Тетяна Михайлівна – концертмейстер. За їх ініціативи у 1963–64 рр. у Запорізькому ПК «Металістів» на базі педагогічної практики музичного училища була організована оперна студія, де було поставлено опери «Катерина» М. Аркаса та «Лісова пісня» В. Кірейко. За цю роботу студія отримала звання Народної опери. Серед солістів, які тоді працювали в оперній студії, були Едуард Чихачьов, Лариса Соколова, Володимир Нефьодов, Раїса Нечитайло, Сергій Федорченко (пізніше директор ДМШ № 5 м. Запоріжжя). У масових сценах вистав брали участь студенти та викладачі третьої музичної школи. Існували доволі серйозні плани стосовно створення оперного театру на базі цієї студії, втім, після того, як у Києві було прийнято рішення про відкриття оперного театру у Дніпропетровську, студія поступово згасла.

У 1960 р. після закінчення Київської консерваторії до Запорізького музучилища прибув Володимир Онисимович Трет'як. Талановитий молодий музикант до того за два роки закінчив програму чотирирічного навчання у Дніпропетровському музичному училищі одразу за двома відділеннями – теоретичним і народно-інструментальним. У період навчання в консерваторії В. О. Трет'як працював у оркестрі Державного радіо в Києві, що свідчить про певне визнання його артистичного хисту вже на цьому етапі. У роки плідної педагогічної праці у Запорізькому музичному училищі В. О. Трет'як підготував багато молодих музикантів, які продовжили мистецькі традиції своїх вчителів.

Одним із кращих учнів В. О. Трет'яка був В. Соломаха, котрий після успішного продовження фахової освіти в Одеській консерваторії став викладачем Запорізького музучилища, а пізніше – керівником оркестру народних інструментів цього закладу.

З Києва на викладацьку роботу до Запорізького музучилища переїхав і Миколай Данилович Кисіль – талановитий музикант, педагог, організатор, який «вмів створювати настрої, студентохористи музичного училища його дуже любили» (Атаманчук, 2010). Поряд із активною педагогічною працею у ЗМУ він також організував при Палаці культури «Запорізького автомобілебудівного заводу» український хор, що першим у місті отримав звання заслуженого, а потім і народного колективу.

Важливий внесок у становлення хорового мистецтва Запоріжжя було здійснено й колегами М. Д. Кисіля – педагогом ЗМУ Мілою Михайлівною Михальовою, а також відомим запорізьким композитором і авторитетним хормейстером, заслуженим діячем мистецтв України М. І. Поповим, котрий є одним із найулюбленіших серед студентства викладачів ЗМУ.

У 60–70-х рр. до училища працевлаштовуються молоді викладачі – випускники Київської, Одеської, Харківської, Саратовської, Львівської консерваторій Ю. І. Агафонов, В. К. Дьяченко (клас М. М. Глієра), А. Ф. Крюков (клас патріарха українського баянного мистецтва М. І. Різоля), Є. Діденко, трохи пізніше – О. І. Носик (член Спілки композиторів СРСР), В. Л. Тадика, Г. А. Тадика (останній надалі керував хором ЗМУ), В. І. Шеїн, І. П. Назарець та ін.

Одним із перших викладачів ударних інструментів у Запорізькому музичному училищі став харків'янин Костянтин Петрович Алефиренко – талановитий музикант, ветеран Великої вітчизняної війни. К. П. Алефиренко закінчив Харківське музичне училище (до якого вступив у 1944 р.), а потім Харківську консерваторію. Вже під час навчання він був запрошений до артистичної роботи у Харківській філармонії, а потім у Харківському театрі опери та балету. Переїхавши до Запоріжжя, музикант працював у Запорізькому симфонічному оркестрі та водночас викладав дисципліни з фаху «ударні інструменти» у ЗМУ. Одним із кращих його вихованців є Сергій Хмеров, який нині працює викладачем у Запорізькому музучилищі й ударником в обласній філармонії. Зазначимо також, що «мистецьким онуком» школи Алефиренко є, зокрема, колишній учень С. Хмарова композитор Інокентій Іванов, котрий здобув

міжнародну (у тому разі європейську) відомість завдяки творчому проекту «Ivanov Band» і співпраці з відомим естрадним співаком Дмитром Маліковим.

У 70-ті рр. ХХ ст. викладацький склад ЗМУ поповнюється вже власними вихованцями. Серед них слід назвати імена Людмили Вігонт і Ади Казарян, які стали першими піаністами, котрі закінчили Запорізьке музичне училище та Київську консерваторію. Повернувшись до ЗМУ, молоді артистки стали викладати у навчальному закладі й виховали цілу плеяду висококласних музикантів. Зазначимо також, що упродовж декількох десятиліть незмінним очільником фортепіанного відділення Запорізького музичного училища був В. Н. Гуденін.

Колишнім випускником Запорізького музичного училища є також Валерій Горський, який упродовж останніх десятиріч керує теоретичним відділом ЗМУ та здійснює значний внесок у виховання та навчання студентів. Добре знаючи історію училища, В. М. Горський активно підтримує творчі традиції закладу. Так, нещодавно під його керівництвом було організовано високоякісний концерт пам'яті одного з корифеїв училища – талановитого композитора, піаніста і теоретика О. І. Носика, котрий багато років очолював теоретичне відділення ЗМУ.

У 90-ті рр. ХХ ст. у Запорізькому музичному училищі плідно викладав ще один талановитий випускник цього закладу (за класами фортепіано, баяна та теорії музики) – диригент Григорій Олексійович Мосейко, який у той самий період активно займався концертно-виконавською діяльністю як соліст симфонічного оркестру Запорізької обласної філармонії та водночас художній керівник ансамблю «Камерата Таврія» і козацького колективу «Запорожці». (Зазначимо, що з кінця 1990-х рр. Г. О. Мосейко працює у Тирасполі, де як художній керівник і диригент очолює Державний симфонічний оркестр і є професором Інституту мистецтв).

Серед відомих випускників Запорізького музичного училища слід згадати й ім'я В. І. Котова, який багато років працював завідувачем духового відділення ЗМУ, заступником директора ЗМУ з виховної роботи, а пізніше зайняв посаду начальника Управління культури в Запорізькій області.

Одним із найшанованіших музикантів, котрі викладають у Запорізькому музичному училищі, є Наталія Боєва – колишня випускниця ЗМУ (за класом фортепіано) та Київської консерваторії (за класом композиції видатного українського митця А. Я. Штогаренка), а нині відома компо-

зиторка, голова Запорізького обласного осередку НСКУ, художній керівник Запорізького обласного музично-драматичного театру ім. В. Г. Магара, творча діяльність якої зробила вагомий внесок у розвиток музичного мистецтва міста й області.

Зараз у Запорізькому музичному училищі існує 7 напрямів спеціалізації за такими освітніми програмами, як: струнні оркестрові інструменти, фортепіано, народні інструменти, духові й ударні інструменти, музична теорія, хорове диригування, спів. Кожне відділення має творчі викладацькі та студентські колективи, що беруть активну участь у музичному житті регіону, мають суттєві творчі досягнення, продовжуючи виконавські традиції попередників, і гідно репрезентують ЗМУ у музичному просторі України та поза її межами.

Так, плідна робота відділення хорового диригування Запорізького музичного училища віддзеркалена у творчості хорового колективу «Запоріжжя», який презентує хорове мистецтво регіону. Майстерність цього студентського колективу, безсумнівно, наближує його до професійних хорових колективів України. Завдяки відданій і сумлінній праці й таланту керівників хору, які очолювали його у різні роки (таких як М. Д. Кисіль, Г. А. Тодика, Л. І. Скориченко, Т. В. Твердохліб, Л. М. Синиця, М. І. Попов), у регіоні формувалася професійна школа хорового мистецтва. Колектив представляє хорове мистецтво Запоріжжя на концертних майданчиках міста, області, України та за кордоном, про що свідчать його творчі здобутки у конкурсах: перемоги на Всеукраїнських і Міжнародних конкурсах у Івано-Франківську (1995, 2003), Кишиневі (1998, 2003), Дніпрі (2012) тощо. У грудні 2013 р. хор «Запоріжжя» представляв Запорізьку область у Києві на гранд-концерті «Сузір'я талантів», що відбувся під патронатом Президента України, та був відзначений Дипломом Міністра культури України.

Хор понад 30 років функціонує одночасно і як навчальний, і як концертний колектив, успішно співпрацюючи з Академічним симфонічним оркестром Запорізької обласної філармонії (керівник В. Редя), з камерним ансамблем «Містерія», бере участь у масштабних регіональних мистецьких проєктах «Композитори Запоріжжя запрошують» і «Мистецька імпреза» тощо. Щороку хор «Запоріжжя» проводить благодійні концерти у школах, інтернатах, музеях міста й області, роблячи вагомий внесок у музичне виховання юних і дорослих шанувальників мистецтва.

Репертуар хору «Запоріжжя», різноманітний за своєю жанрово-стильовою палітрою, містить велику кількість творів українських і зарубіжних

композиторів різних епох. Серед них – шедеври доби бароко, класицизму, романтизму, духовна музика, мистецтво музичного авангарду та постмодерну, обробки українських народних пісень тощо. Характерними для репертуару хору є твори сучасних запорізьких композиторів, членів НСКУ заслуженого діяча мистецтв М. І. Попова та лауреата міжнародного конкурсу композиторів ім. С. Прокоф'єва Г. Г. Хазової, котрі викладають у ЗМУ.

З метою розвитку та популяризації у рідному місті новітньої вокально-хорової музики у 2010 р. за творчою ініціативою викладача-методиста ЗМУ О. О. Братцевої на базі цього закладу було створено вокальний ансамбль «Viva del Canto» (з італійської – «Хай живе спів») (Офіційний сайт ЗМУ), учасниками якого є студенти 1–4 курсів за спеціалізацією «хорове диригування». Вже у 2011–2014 рр. колектив стає лауреатом міжнародних конкурсів у Києві та Львові, а у 2015 р. – володарем Гран-Прі на XV Міжнародному конкурс-фестивалі «Акорди Хортиці». У травні 2015 р. в Запорізькій філармонії з успіхом відбувся концертний вечір ансамблю «Viva del Canto». Репертуар колективу, який складається із творів а cappella, містить народні та сучасні пісні, класичні твори, джазові обробки та навіть популярну музику. Виконавській творчості ансамблю притаманні витончений вокал, цікаві інтерпретації виконуваних творів та оригінальні аранжування. Тож цей молодий креативний колектив невпинно розвивається у втіленні нових творчих задумів.

Одним із найяскравіших мистецьких колективів, що функціонують у Запорізькому музичному училищі, є духовий оркестр, керівниками якого у різні минулі роки були К. А. Георгіаді, В. А. Парашук, А. П. Жульєв, О. Є. Піддубняк. З 2013 р. оркестр ЗМУ очолює доцент Віктор Іванович Плітниченко, котрий плідно працює над оновленням репертуару колективу, зберігаючи його блискучі виконавські традиції. За останні роки оркестр двічі ставав лауреатом I ступеня Всеукраїнського конкурсу «Таврійські сурми» (м. Мелітополь, 2013, 2015). Зауважимо, що духовий оркестр ЗМУ упродовж усього свого існування бере активну участь у громадському житті міста й області, супроводжуючи урочисті церемонії, святкові ходи, паради, спортивні змагання тощо та радуючи слухачів своєю творчістю.

Важливим напрямом мистецької діяльності ЗМУ є й оркестрове народно-інструментальне виконавство, що існувало в закладі ще у довоєнний період (на початку 30-х рр. XX ст.). Організатором оркестру народних інструментів ЗМУ та його пер-

шим диригентом був П. О. Олійников. Після повоєнного відродження музичного училища керівником колективу стає заслужений діяч мистецтв України, професор В. М. Овод. У наступні роки колектив очолювали В. М. Сергєєв, В. А. Трет'як, В. О. Соломаха, А. Г. Петриченко, слід відзначити вагомий внесок кожного з керівників у розвиток училищного оркестру народних інструментів, пов'язаний з оновленням репертуару, створенням оригінальних власних аранжувань, інструментувань тощо.

Починаючи з 2015 р. й дотепер оркестром керує член Запорізького обласного осередку Національної Спілки композиторів України, лауреат міжнародного конкурсу композиторів, лауреат всеукраїнського конкурсу ансамблів та оркестрів народних інструментів В. В. Колядюк (у недавньому минулому – очільник ансамблю «Джерело», учасниками якого є викладачі училища). Під його керівництвом оркестр народних інструментів музичного училища демонструє доволі високу виконавську майстерність, співпрацюючи з багатьма відомими музикантами-професіоналами, передусім з артистами Запорізької філармонії, на концертних сценах міста. Ексклюзивні тембри народних інструментів і різноманітний репертуар завжди викликають інтерес у слухачів.

У мистецькій діяльності Запорізького музичного училища також гідно репрезентована сфера ансамблевого народно-інструментального виконавства. Так, у 60–80-ті рр. XX ст. був популярним дует баяністів у складі педагогів училища А. Ф. Крюкова та В. К. Дяченко, який активно виступав на концертних майданчиках регіону та за його межами. Про творчі досягнення ансамблів згадується, зокрема, у наукових працях М. Давидова, А. Бусурманова та ін. (Бусурманов, 1987: 144; Давидов, 2010: 375).

У 90-ті рр. XX ст. ансамблеве виконавство було яскраво представлене також у творчості викладацького квартету музичного училища «Джерело», котрий активно концертував не лише у Запоріжжі, а й за межами України.

Значне місце у діяльності Запорізького музичного училища посідає й камерно-інструментальна сфера, репрезентована двома напрямками – камерно-оркестровим і камерно-ансамблевим.

Камерний оркестр «Концертино», що розпочав свою діяльність у 2003 р., був створений відомим альтистом і диригентом І. М. Горським. Він продовжує кращі традиції своїх попередників – заслуженого діяча мистецтв України Сергія Дудкіна та Валерія Бикова, які раніше очолювали відповідно камерний оркестр та ансамбль

скрипалів ЗМУ. За час свого існування камерний оркестр «Концертино» надав понад 60 концертів. Колектив має у своєму творчому багажі близько 50 концертних програм, що містять 150 творів композиторів різних епох і жанрів. Особливе місце серед них посідає програма, яка складається з інструментальних творів відомих запорізьких композиторів Наталії Боевої, Миколи Попова, Ганни Хазової та Дмитра Савенка.

У різні роки з цим колективом виступали відомі українські та закордонні музиканти, серед яких – скрипаль Кельвін Дак (Канада), заслужені артисти України гітарист Володимир Козирець (Одеса) та піаністка Ілона Турчанинова (Запоріжжя), піаністи В'ячеслав і Тимур Полянські (Київ), лауреати міжнародних конкурсів скрипалів Остап Шутко, Ярослав Ревуцький, Влад Галиченко, Костянтин Цанін, Володимир Саєнко, вокалісти Наталія Анкудінова та Світлана Ремжина (Запоріжжя), лауреат Всеукраїнського конкурсу акторів-читців ім. Лесі Українки, актриса Запорізького обласного музично-драматичного театру імені В. Г. Магара Тетяна Єрентюк, заслужений працівник культури України Сергій Пелюк (баян). Зазначимо, що разом із камерним оркестром «Концертино» також постійно виступають викладачі та кращі студенти ЗМУ. Концертні виступи цього колективу відбувалися не лише у Запоріжжі (на сцені Запорізької обласної філармонії, Запорізького обласного українського музично-драматичного театру ім. В. Г. Магара) та на концертних майданчиках міст і селищ Запорізької області, а й за межами регіону (зокрема в Будинку органної та камерної музики у Дніпрі). Концертні програми камерного оркестру ЗМУ періодично транслюються на телеканалах Запоріжжя й області. Також за участю музикантів і диригента цього колективу обласна телекомпанія створює передачі «Арт і Шок» і «По́за Форматом».

У свою чергу, репрезентантом камерно-ансамблевого мистецтва у творчій діяльності ЗМУ є камерний ансамбль «Містерія», створений у 2005 р. відомим запорізьким баяністом Сергієм Пелюком, який тоді займав посаду директора музичного училища. До складу ансамблю увійшли Ярослав Ревуцький (скрипка), Олена Кагановська (рояль), Сергій Пелюк (баян, акордина), Тетяна Снайдер (віолончель), Анатолій Собакар (контрабас), а також (із 2007 р.) Олександр Прилипко (бас). Нині цей колектив, котрий відзначається високою професійною майстерністю, мистецькими сміливими знахідками та постійним творчим пошуком, є візитівкою ансамблевого народно-інструментального виконавства регіону. З «Містерією» співпрацюють професійні компо-

зиторів Запоріжжя, які входять до обласного осередку Національної Спілки композиторів України. Вагомі творчі надбання ансамблю підтверджені його досягненнями на мистецькому шляху.

Квінтет «Містерія» є лауреатом I Міжнародного фестивалю «Астор-фест» (2009, Київ), лауреатом Всеукраїнського фестивалю-конкурсу камерної музики ім. О. Зилоті (2011, Луганськ), володарем Гран Прі Міжнародного конкурсу камерних ансамблів (2012, Італія). Гастрольна концертна діяльність колективу виходить далеко за межі України. За період існування ансамблю його виступи проходили у багатьох містах України (Запоріжжі, Дніпрі, Кам'янському, Львові, Дрогобичі, Луцьку, Луганську), у Національній філармонії України у Києві тощо. У 2016 р. квінтет здійснив тур по містах Донецької області (Маріуполь, Велика Новоселівка, Мар'їнка). Щороку виступи ансамблю проводяться у Запоріжжі та інших містах області. Закордонні концерти «Містерії» відбулися у Вільнюсі, Каунасі, Шяуляї, Клайпеді (Литва), Ризі (Латвія), Ланчіано (Італія). Дискографія колективу містить такі записи: «Українські пісні» (1991, «Аудіо-Україна»), «Планета Астора» (2011, студія «Росток-Рекордз»), «Життя довжиною в танго» (2013), «Not tango only» (2015), (2008–2018 Music-review Ukraine ЗМУ).

За роки функціонування Запорізького музичного училища дипломи цього навчального закладу отримали понад 4 000 фахівців. Випускники училища працюють у театрах та обласній філармонії. Практично увесь склад Запорізького симфонічного оркестру також є випускниками закладу. Серед відомих запорізьких музикантів, котрі у різні роки навчалися в музичному училищі, можна відзначити імена Людмили Скориченко, Раїси Нечитайло, Лідії Пшеничної, Ольги Тихої, Наталії Бересневої, Валерія Константинова, художнього керівника хору «Запорожці» обласної філармонії Лілії Гринь, хормейстера цього ж колективу Сергія Черногора, композиторів – членів НСКУ Наталії Боевої, Дмитра Савенка, Ганни Хазової та ін.

Серед колишніх випускників Запорізького музичного училища – провідні виконавці, викладачі, керівники творчих колективів, композитори, чимало з яких мають почесні звання «Народний артист», «Заслужений діяч мистецтва», «Заслужений робітник культури» тощо. Серед них – заслужений діяч мистецтв України Н. І. Боева; заслужений артист України, професор Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського А. В. Ільїн, заслужений діяч мистецтв України, член Національної Спілки композиторів України та голова правління її Донецького відділення, професор Донецької

державної музичної академії ім. С. С. Прокоф'єва, а з 2015 р. – професор Національної музичної академії України С. О. Мамонов; заслужений артист України А. Мінаков, доктор педагогічних наук Н. О. Біла; заслужений діяч мистецтв Росії, професор Красноярського інституту мистецтв В. І. Літвін; лауреат трьох міжнародних конкурсів вокалістів О. С. Репчинський; лауреат міжнародних конкурсів акордеоністів І. В. Завадський; художній керівник Національного театру народної музики та пісні «Золоте кільце» О. Г. Костюк (м. Москва, Росія) та багато інших.

Вагомим доказом високого професіоналізму сучасних вихованців Запорізького музичного училища стало присвоєння Національної премії України імені Тараса Шевченка 2020 р. у номінації «Театральне мистецтво» молодому українському митцю Іллі Розумейку – випускнику ЗМУ (клас гітари), котрий пізніше отримав вищу музичну освіту на композиторському факультеті Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського й у Віденській консерваторії. Найвищим творчим досягненням Іллі Розумейка є написана ним у співавторстві з Романом Григор'євим опера-реквієм «Іов» для підготовленого фортепіано, віолончелі, барабанів і голосів (2015 р., режисер В. Троїцький), яка з великим успіхом йде на сценах оперних театрів України та Європи (у Австрії,

Польщі, Данії, Македонії та ін.). За версією конкурсу Music Theatre NOW 2018 цю оперу навіть було визнано однією з десяти найкращих опер світу.

**Висновки.** Запорізьке музичне училище імені П. І. Майбороди є одним із провідних центрів розвитку музичного мистецтва Запорізького краю. Протягом усього майже сторічного існування Запорізького музичного училища викладачі та студенти цього закладу проводять плідну музично-педагогічну, концертно-виконавську, мистецько-організаційну та соціокультурну роботу, орієнтовану на професіоналізацію і творчу активізацію музичного життя регіону.

У складі викладацького колективу училища і в минулому, і в сучасності є чимало відомих досвідчених музикантів, які виховали багато талановитих молодих фахівців, котрі гідно продовжують справу своїх наставників. Серед випускників ЗМУ, якими по праву пишається навчальний заклад, є відомі діячі музичного мистецтва та культури – артисти, композитори, педагоги.

Численні й різноманітні мистецькі колективи, що функціонують на базі Запорізького музичного училища, гідно репрезентуючи творчі досягнення своєї Alma mater, отримали широку популярність і професійне визнання як на регіональному рівні, так і далеко за межами України.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Твердохліб Т. В., Трофіменко А. Є., Мельник М. І., Терещенко В. Л. Запорізьке державне музичне училище ім. П. І. Майбороди – 70. Запоріжжя : Дніпровський металург, 2003. 24 с.
2. Мельник М. І., Медведєва О. Л. Запорізьке державне музичне училище ім. П. І. Майбороди – 75 (1930–2005). Запоріжжя, 2005. 16 с.
3. Давидов М. А. Історія виконавства на народних інструментах (українська академічна школа). Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2010. Т. 5. С. 375–376.
4. Ржевська М. Ю. На зламі часів. Музика Наддніпрянської України першої третини ХХ ст. у соціокультурному контексті епохи. Київ : Автограф, 2005. 352 с.
5. Муха А. Українська музична енциклопедія. Київ, 2008. Т. 2. С. 130.
6. Мартинюк Т. В. Історико-теоретичні аспекти взаємовідношень географічного і соціокультурного чинників в явищі регіональної музичної культури (на прикладі Північного Приазов'я ХІХ – ХХ століть). Київ : Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, 2004.
7. Беженарь О., Школенко Д. Історія Запорізької обласної філармонії (1939–2017). Запоріжжя, 2017. 126 с.
8. Грушкіна С. В. Жанрово-видова специфіка мистецтв Запорізького Приазов'я в культурному просторі регіону (остання третина ХХ – початок ХХІ ст.). Мелітополь : Мелітопольський державний університет ім. Б. Хмельницького, 2016. 260 с.
9. Загайкевич М. Музичне життя Західної України другої половини ХІХ ст. Київ : Видавництво Академії наук Української РСР, 1960. 190 с.
10. Росул Т. І. Музичне життя Закарпаття 20–30 рр. ХХ ст. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2002. 19 с.
11. Черепанін М. В. Музична культура Галичини (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст. Київ : «Вежа», 1997. 324 с.
12. Шиманський П. Й. Музичне життя Волині 20–30 рр. ХХ ст. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1999. 21 с.
13. Рада міністрів Української РСР. Постанова № 259 Про увічнення пам'яті композитора П. І. Майбороди від 19 жовтня 1989 р. Київ.
14. Кононова О. Музична культура Харкова кінця ХVІІІ – початку ХХ ст. Харків : Основа, 2004. 176 с.
15. Бусурманов А. П. Справочник баяниста. Москва, 1987. 424 с.
16. Богданов В. О. Деякі загальні міркування про роботу класів духових інструментів у музичних училищах при відділеннях ІРМТ Києва, Харкова та Одеси (1870–1917 рр.). Харків, 2006: *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. Вип. 8. С. 9–17.
17. Кравець В. Сторінки історії музичної освіти у Харкові: До 120-річчя Харківського музичного училища (хронограф історії ХМУ; з історії теоретичного відділу; С. С. Богатирьов творчий портрет; фотодокументи). Харків, 2003. 38 с.



18. Латанський С. В. Д'яченко Віктор Костянтинович. *Енциклопедія сучасної України*. URL: [http://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=19788](http://esu.com.ua/search_articles.php?id=19788).
19. Атаманчук І. Історія запорожського музучилища в лицах і фактах. URL: <https://misto.zp.ua/article/articles904.html> (21.04.2010).
20. Іннокентій Іванов. URL: <http://ru/about/team/artisty/innokentiy-ivanov/>.
21. Офіційний сайт ЗМУ. URL: <http://mayboroda.zzz.com.ua/>.
22. Муха Е. Сергей Пелюк: «Выпускники Запорожского музучилища работают во многих странах». URL: <http://sich.zp.ua/sergej-pelyuk-vypuskniki-zaporozhskogo-muzuchilishcha-rabotayut-vo-mnogikh-stranakh> (02.10.2015).
23. 2008–2018 Music-review Ukraine ЗМУ ім. П. І. Майбороди. URL: <http://m-r.co.ua/mr/mr.nsf/0/8FDEA2BC72F7C2BCC2257B09006F9B83?OpenDocument>.

## REFERENCE

1. Tverdokhlib T. V., Trofimenko A. Іe., Melnyk M. I., Tereshchenko V. L. Zaporizke derzhavne muzychne uchylyshche im. P. I. Maiborody 70. Zaporizhia Music School named after P. I. Maiboroda 70]. Zaporizhzhia, 2003: Dniprovskiy metalurh. 24 p. [in Ukraine]
2. Melnyk M. I., Medvedieva O. L. Zaporizke derzhavne muzychne uchylyshche im. P. I. Maiborody 75. [Zaporizhia Music School named after P. I. Maiboroda 75] (1930–2005)]. Zaporizhzhia, 2005. 16 p. [in Ukraine]
3. Davydov M. A. Istoriia vykonavstva na narodnykh instrumentakh (ukrainska akademichna shkola). [History of carrying out is on folk instruments (Ukrainian academic school)]. Lutsk: Volynska oblasna drukarnia, 2010. Vol. 5. pp. 375–376. [in Ukraine]
4. Rzhavska M. Іu. Na zlami chasiv. Muzyka Naddniprianskoi Ukrainy pershoi tretyny XX st. u sotsiokulturnomu konteksti epokhy. [On the fracture of times. Music of Ukraine of Naddniprianschyna of first one third of XX of century is in the sociocultural context of epoch]. Kyiv, 2005: Avtohrif. 352 p. [in Ukraine]
5. Mukha A. Ukrainska muzychna entsyklopediia. [Ukrainian musical encyclopaedia]. Kyiv, 2008. Vol. 2. pp. 130. [in Ukraine]
6. Martyniuk T. V. Istoryko-teoretychni aspekty vzaiemovidnoshen heohrafichnoho i sotsiokulturnoho chynnykiv v yavyschi rehionalnoi muzychnoi kultury (na prykladi Pivnichnoho Pryazovia XIX–XX stolit). [Historical-theoretical aspects of mutual relations of geographical and sociocultural factors are in the phenomenon of regional musical culture (on the example of North Pryazovia XIX–XX of centuries)]. Kyiv, 2004: Natsionalna muzychna akademiia Ukrainy im. P. I. Chaikovskoho [in Ukraine]
7. Bezhenar O., Shkolenko D. Istoriia Zaporizkoi oblasnoi filarmonii (1939–2017). [History of Zaporizhzhya regional philharmonic society (1939–2017)]. Zaporizhzhia, 2017. 126 p. [in Ukraine]
8. Hrushkina S. V. Zhanrovo-vydova spetsyfika mystetstv Zaporizkoho Pryazovia v kulturnomu prostori rehionu (ostannia tretyna XX – pochatok XXI st.). [A Genre-specific specific of arts of Zaporizhzhya Pryazovja is in cultural space of region (last one third of XX is beginning of XXI of century)]. Melitopol, 2016: Melitopolskyi derzhavnyi universytet im. B. Khmelnytskoho. 260 p. [in Ukraine]
9. Zahaikevych M. Muzychne zhyttia Zakhidnoi Ukrainy druhoi polovyny XIX st. [Musical life of Western Ukraine of the second half of XIX of century]. Kyiv, 1960: Vydavnytstvo Akademii nauk Ukrainiskoi RSR. 190 p. [in Ukraine]
10. Rosul T. I. Muzychne zhyttia Zakarpattia 20–30 rr. XX st. [Musical life of Zakarpattia 20–30 XX of century]. Kyiv, 2002: IMFE im. M. T. Rylskoho. 19 p. [in Ukraine]
11. Cherepanin M. V. Muzychna kultura Halychyny (druha polovyna XIX – persha polovyna XX st. [Musical culture of Galychyna (the second half of XIX is the first half of XX of century)]. Kyiv, 1997: Vezha. 324 p. [in Ukraine]
12. Shymanskyi P. I. Muzychne zhyttia Volyni 20–30 rr. XX st. [Musical life of Volyn 20–30 XX of century]. Kyiv, 1999: NMAU im. P. I. Chaikovskoho. 21 p. [in Ukraine]
13. Rada ministriv Ukrainiskoi RSR. Postanova № 259 Pro uvichnennia pamiati kompozytora P. I. Maiborody vid 19.10.1989 r. [Council of ministers of Ukrainian SSR. Resolution of № 259]. Kyiv [in Ukraine]
14. Kononova O. Muzychna kultura Kharkova kintsia XVIII – pochatku XX st. [Musical culture of Kharkiv of end of XVIII – to beginning of XX of century]. Kharkiv, 2004: Osnova. 176 p. [in Ukraine]
15. Busurmanov A. P. Spravochnyk baianysta. [A reference book of performer is on a bayan]. Moskva, 1987. 424 p. [in Russian]
16. Bohdanov V. O. Deiaki zahalni mirkuvannia pro robotu klasiv dukhovnykh instrumentiv u muzychnykh uchylyshchakh pry viddilenniakh IRMT Kyieva, Kharkova ta Odesy (1870–1917). [Some general disserting upon work of classes of wind instruments in musical schools at the separations of IPMT of Kyiv, Kharkiv and Odesa (1870–1917)]. Kharkiv. Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii dyzainu i mystetstv magazin (2006) № 8. pp. 9–17. [in Ukraine]
17. Kravets V. Storinky istorii muzychnoi osvity u Kharkovi: Do 120-richchia Kharkivskoho muzychnoho uchylyshcha. [Pages of history of musical education in Kharkiv: To the 120year of Kharkiv musical school]. Kharkiv, 2003. 38 p. [in Ukraine]
18. Latanskyi S. V. Diachenko Viktor Kostiantynovych. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy [Diachenko Viktor Kostiantynovych] URL: [http://esu.com.ua/search\\_articles.php?id=19788](http://esu.com.ua/search_articles.php?id=19788) [in Ukraine]
19. Atamanчук Y. Ystoriia zaporozhskoho muzuchylshcha v lytsakh y faktakh [History of Zaporizhia Music School is in persons and facts] URL: <https://misto.zp.ua/article/articles904> (21.04.2010) [ in Russian]
20. Ynnokentiy Yvanov [Ynnokentiy Yvanov]. URL: <http://.ru/about/team/artisty/innokentiy-ivanov/> [in Russian]
21. Ofytsiyni sait ZMU [official web-site Zaporizhia Music School]. URL: <http://mayboroda.zzz.com.ua> [in Ukraine]
22. Mukha E. Serhei Peluk: “Vypuskniky Zaporozhskoho muzuchylshcha rabotaiut vo mnohykh stranakh” [The graduating students of Zaporizhia Music School work in many countries]. URL: <http://sich.zp.ua/sergej-pelyuk-vypuskniki-zaporozhskogo-muzuchilishcha-rabotayut-vo-mnogikh-stranakh> (02.10.2015) [in Russian]
23. Music-review Ukraine. Zaporizke derzhavne muzychne uchylyshche [Zaporizhia Music School named after P. I. Maiboroda]. URL: <http://m-r.co.ua/mr/mr.nsf/0/8FDEA2BC72F7C2BCC2257B09006F9B83?OpenDocument>: (2008–2018) [in Ukraine]